Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK

Pöytäkirja **5/2026**

7.10.2026

PALOKUNTATOIMIKUNNAN KOKOUS 5/2026

Aika: Keskiviikko 7.10.2026 klo 17:30 – 18:53.

Paikka: Etänä, Teams

Osallistujat:

	Jäsen		Varajäsen
☒	Juho Tolonen	☐	Jarkko Heikkilä
☒	Kerttu Tyrväinen	☐	Ville Tahvanainen
☒	Marko Pousi	☐	Ville Viitanen
☒	Sari Akkanen	☒	Matti Lehtonen
☒	Jari Wilén (kohdasta 4 alkaen)	☐	Jussi Lång
☐	Anne Vaittinen	☒	Samuel Siliin
☒	Torbjörn Lindström	☐	Sabina Holopainen

	Puheenjohtaja
☒	Kai Vainio

Rastitetut henkilöt osallistuivat kokoukseen.

Käsiteltävät asiat

1. **Kokouksen avaus ja kokoukseen osallistujat**

   Puheenjohtaja avasi kokouksen ja totesi läsnäolijat.

2. **Kokousvirkailijat**

   PE Puheenjohtaja toimii kokouksen puheenjohtajana ja palokuntajohtaja esittelijänä sekä sihteerinä.

   Päätös: Päätettiin esityksen mukaisesti.

3. **Kokouksen esityslistan hyväksyminen**

   Päätös: Hyväksyttiin esityslista.

4. Alueellisen kehittymisen seuranta

Toimikunnan päätöksen mukaisesti toimikunnan kokouksissa käydään aluekatsaukset liitteen mukaisesti. Kuullaan jäsenten esitykset alueittain.

Palokuntien yhteiset laatumittarit
Harjoitusten osallistumisaktiivisuus, jäsenmäärä osastoittain, aktiivisten jäsenten osuus, turvallisuusviestintätilaisuuksien ja niihin osallistuvien henkilöiden määrä sekä se, miten nuoret siirtyvät nuorisotoiminnasta palokunnan muihin toimintoihin. Mittarit löytyvät HAKA-tilastoihin viimeiseltä välilehdeltä.

PE Kuullaan jäsenten esitykset alueittain.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

5. Esitys toimikunnan jäseniksi toimikaudelle 2027–2029

Toimikunnan sääntöjen mukaisesti jäsenien nimeämisoikeus vaihtuu toimikausittain. Hämeen Pelastusliittoa ja Kaakkois-Suomen Pelastusalanliittoa, sekä Pohjanmaan Pelastusalan Liittoa ja Keski-Suomen Pelastusalan Liittoa on pyydetty tekemään yhteiset esitykset ja Finlands Svenska Brand- och Räddningsförbundia esitykset toimikunnan jäseneksi ja varajäseneksi toimikaudelle 2027–2029 viimeistään 30.9.2026. Työryhmien puheenjohtajat valitaan toimikunnan varsinaisista jäsenistä toimikunnan vuoden 2027 ensimmäisessä kokouksessa.

Hämeen Pelastusliittoa on esittänyt toimikunnan jäseneksi **Ville Viitasta** ja Kaakkois-Suomen Pelastusalanliitto on esittänyt toimikunnan varajäseneksi **Elias Ripattia** (Kotkan VPK)**.**

Pohjanmaan Pelastusalan Liitto on esittänyt toimikunnan jäseneksi **Mikko Korpelaa** (liiton hallituksen jäsen ja nuorisotyötoimikunnan puheenjohtaja Kauhajoelta), ja Keski-Suomen Pelastusalan Liitto on esittänyt toimikunnan varajäseneksi **Jari Wiléniä**.

Finlands Svenska Brand- och Räddningsförbund on esittänyt toimikunnan jäseneksi **Clas Tallbergia** ja varajäseneksi **Jens Tegengreniä**.

Toimikunnan puheenjohtajaksi on esitetty sekä **Mervi Parkkosta**, että **Samuel Siliiniä**. Toimikunnan toimintasäännön mukaisesti alueelliset pelastusliitot tekevät yhteisen esityksen toimikunnan puheenjohtajasta. Koska yhteistä esitystä ei ole kyetty tekemään, siirtyy asia SPEKin hallituksen päätettäväksi.

PE Esitetään toimikunnan kokoonpano ja esitykset toimikunnan puheenjohtajasta SPEKin hallitukselle.

Päätös: Päätettiin esityksen mukaisesti.

6. Palvelu- ja harrastustyöryhmien jäsenten nimeäminen

Työryhmistä luopuneiden tilalle haettiin henkilöitä avoimella haulla.

Harrastustyöryhmä
Harrastustyöryhmän jäsenistä Erkki Lehtosella, Laura Pessalla, Juho-Jussi Heinäaholla, Joonas Niemisellä ja Irja Viinikaisella on tulossa toimikaudet täyteen vuoden alussa. Harrastustyöryhmään tuli määräaikaan mennessä 16 hakemusta ja Koulutustyöryhmään kolme hakemusta. Työryhmä esittää seuraavia henkilöitä nimettäväksi työryhmien jäseniksi: **Raimo Koski** (Panelian VPK)**, Lotta Karro** (Muurlan VPK)**, Minttu Mäkinen-Leino** (Mäntsälän VPK)**, Jesse Heino** (Tirilän VPK)**, Lotta Hautamaa** (Oulun VPK) ja koulutustyöryhmään **Elma Nieminen** (Kannonkosken PVPK) Kirsi Peltosen tilalle.

Palvelutyöryhmä

Palvelutyöryhmän jäsenistä Sami Kangaksella, Jari Hämäläisellä, Heini Kontsaksella, Heikki Suomalaisella, Maarit Alakoskella ja Sakari Aallolla on tulossa toimikaudet täyteen vuoden alussa. Palvelutyöryhmään tuli määräaikaan mennessä 7 hakemusta. Työryhmä esittää seuraavia henkilöitä nimettäväksi työryhmän jäseneksi: **Harri Hämäläinen** (Ohkolan VPK)**, Ritva Koivisto-Lindberg** (Valkon VPK)**, Marko Kitunen** (Inkeroisten VPK)**, Jarmo Lääti** (Liikkalan VPK), **Sari Pelttari** (Ylivieskan VPK)**, Sakari Päivinen** (Lehmon VPK).

PE Nimetään työryhmien jäsenet esityksen mukaisesti.

Päätös: Nimettiin työryhmien jäsenet esityksen mukaisesti.

7. Palvelu- ja harrastustyöryhmien toimintaohjeiden päivittäminen

Palokuntatoimikunta päätti kokouksessaan 6/2025 lisätä työryhmien toimintaohjeisiin toimikauden pituudeksi kolme vuotta ja kausien maksimimääräksi kaksi. Lisäys tulee voimaan 1.1.2027 alkaen. Jäsenten kaudet huomioidaan takautuvasti. Liitteenä on Palvelutyöryhmän ja Harrastustyöryhmän toimintaohjeluonnokset 2027, joihin on toimikausikohtaan tehty seuraava kirjaus: Työryhmän toimikausi on jatkuva. Jäsenten toimikausi on kolme vuotta. Toimikunnassa voi toimia enintään kaksi peräkkäistä toimikautta. Palokuntatoimikunta tarkistaa työryhmän kokoonpanon vuosittain tekemänsä toiminnan arvioinnin perustella.

PE Vahvistetaan Palvelu- ja harrastustyöryhmien toimintaohjeet.

Päätös: Vahvistetiin Palvelu- ja harrastustyöryhmien toimintaohjeet.

8. Tunnustukset

Palokuntatoimikunta päätti kokouksessaan 1/2026 ottaa harrastustyöryhmän esitys vuosittain huomioitavista toimijoista käsiteltäväksi kevään yhteisseminaarissa ja sen jälkeen toimikunnan seuraavassa kokouksessa.

Asiasta käytiin laaja keskustelu, jonka pohjalta kirjattiin seuraavia kehitysajatuksia:

Tunnustuskokonaisuudesta tulisi laatia vuosikello, eroteltuna kolmella värillä: omassa palokunnassa, valtakunnan tilaisuudessa, uusi tunnustus.

Esitysmekanismikäytännöt tulisi yhtenäistää. Prosessissa tulisi huomioida pelastusliittojen puoltomahdollisuus. Esitykset tulisi tehdä kerran vuodessa kootusti.

Tunnustusten kriteerit tulisi koota matriisiin, mikä helpottaisi niiden keskinäistä tarkastelua.

Lisäksi toimikunta keskusteli palokuntapuvuissa käytettävistä merkeistä ja totesi, että merkistöä tulisi modifioida paremmin arkikäyttöön soveltuvaksi. Esimerkiksi vanhemman sopimuspelastajan merkki voisi olla asemapalvelusasussa käytettävä velcro-kiinnitteinen merkki. Niin ikään mm. harrastustuntimerkit ovat alun perin suunniteltu palokuntapuvussa käytettäväksi. Näidenkin merkkien osalta tulisi miettiä voisiko näitä modernisoida harjoitusasuissa käytettäväksi.

Toimikunta päätti kokouksessaan 3/2026, että asian käsittelyä jatketaan toimikunnan seuraavassa kokouksessa.

Liitteenä on ehdotus SPEKin palokuntatoiminnan tunnustuskokonaisuudeksi, sisältäen vuosikellon ja matriisin. Tunnustukset tulisivat myös edistää palokuntien toimintaohjelmallisia tavoitteita ja kannustaa henkilöitä, sekä organisaatioita lisäämään palokuntien elinvoimaa,

yhteisöllisyyttä, kyvykkyyksiä ja palveluita. Siten tunnustuskokonaisuudessa tulisi huomioida henkilöiden pitkäaikaisen työn lisäksi organisaatioiden lyhyen aikavälin kehittäminen.

Tällaisen tunnuskokonaisuuden hakuihin, tiedottamiseen, hakemusten käsittelyyn, voittajien yhteenottoihin, tunnustustekstien ja perusteluiden laatimiseen, uutisointiin, verkkosivujen päivittämisiin, tunnusten luovutuksiin ja palkintojen hoitamisiin kuluisi arviolta 25 työpäivää vuodessa. Työmäärää tulee arvioida suhteessa tunnustusten vaikutuksiin toiminnan kehittämiseen. Strategisesti olisi vahvempaa, että tunnustuksia olisi ehkä 6–7, mutta yksi niistä olisi: Vuoden palokuntateko, joka olisi suoraan sidottu: jäsenmäärän kasvuun, aktiivisuuden kasvuun, nuorten siirtymään, turvallisuusviestintään, uusiin palveluihin ja yhteisöllisyyteen. Eli käytännössä Palokuntien toimintaohjelman toteuttamiseen. Silloin tunnustuskokonaisuus ei olisi vain palkitsemisjärjestelmä, vaan myös ohjausjärjestelmä, joka kannustaisi palokuntia juuri niihin asioihin, joita Palokuntatoimikunta ja Yleinen Palokuntalaiskokous haluavat edistää. Tämä on koko idean kannalta merkittävin mahdollinen lisäarvo.

PE Palokuntatoimikunta päättää hyväksyä Harrastustyöryhmän esityksen SPEKin palokuntatoiminnan tunnustuskokonaisuuden kehittämisestä ja antaa toimistolle tehtäväksi laatia tunnustusten tarkennetut säännöt, arviointilomakkeen ja vuosittaisen hakuaikataulun Palokuntatoimikunnan hyväksyttäväksi.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

9. Palokuntien toimintaohjelma 2028–2032

Palokuntien tämänhetkinen toimintaohjelma on laadittu vuosille 2023–2027. Ensivuoden Yleisessä Palokuntalaiskokouksessa käsitellään uusi toimintaohjelma.

Toimikunta totesi, että toimintaohjelman painopisteillä on vaikutus myös laatumittareihin.

Toimikunta päätti kokouksessaan 3/2026, että toimikunnan jäsenille ja varajäsenille lähetetään kysely: Mitä asioita tulisi huomioida tulevassa toimintaohjelmassa? Tämän pohjalta toimikunnalle toimitetaan ensimmäinen versio toukokuun puolessa kommentoitavaksi. Toimikunnalle lähetettiin ensimmäinen versio 25.6.2026 ja pyydettiin tutustumaan luonnokseen ja kommentoimaan sisältöä 16.8.2026 mennessä. Aineistoon liittyvän videon voit katsoa tästä linkistä.

PE Palokuntatoimikunta merkitsee tiedoksi Palokuntien toimintaohjelman 2028–2032 valmistelutilanteen ja käydyn keskustelun. Toimikunta pitää luonnoksen kolmea painopistettä tarkoituksenmukaisina jatkovalmistelun lähtökohtina: Elinvoimainen ja vetovoimainen palokunta, osaava ja toimintakykyinen palokunta, palokunta paikallisena turvallisuuskumppanina. Lisäksi toimikunta toteaa, että toimintaohjelman painopisteiden tulee muodostaa perustan myös palokuntien yhteisten laatumittareiden jatkokehittämiselle.

Toimikunta antaa valmistelijoille tehtäväksi laatia saatujen kommenttien perusteella seuraavan version toimintaohjelmasta sekä tuoda kokoukseen ehdotuksen toimintaohjelman seurannassa käytettävistä keskeisistä mittareista.

Toimikunta jatkaa toimintaohjelman käsittelyä seuraavassa kokouksessaan ennen sen viemistä Yleisen Palokuntalaiskokouksen käsiteltäväksi.

Päätös: Päätettiin esityksen mukaisesti.

10. Palokuntatoimikunnan vuoden 2027 kokousaikataulu

Puheenjohtajan vaihtuessa vuoden 2027 kokousaikataulu kannattaa siirtää päätettäväksi vuoden 2027 ensimmäiseen kokoukseen.

PE Vahvistetaan palokuntatoimikunnan kokousaikataulu vuodelle 2027 toimikunnan ensivuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Päätös: Päätettiin esityksen mukaisesti.

11. Tiedotettavat asiat

Lausuntopyyntö vapaaehtois- ja sopimuspalokuntatoiminnan toimintaohjelmaan.

Sisäministeriö pyytää lausuntoa vapaaehtois- ja sopimuspalokuntatoiminnan toimintaohjelmaan vuosille 2026–2030. Voitte antaa lausuntonne kirjallisesti 30.10.2026 mennessä osoitteeseen kirjaamo.sm@gov.fi. Lausuntopyynnön **voi jakaa edelleen** pelastustoimen sisällä henkilöstölle ja palokuntayhdistyksille.

Pelastustoimen vapaaehtoiset ja sopimuspalokunnat ovat olennainen osa Suomen pelastustoimenpalvelukykyä, paikallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Niiden elinvoima ei kuitenkaan säily itsestään. Muuttuva väestörakenne, työelämä, julkisen talouden paineet ja turvallisuusympäristö haastavat meitä uudistamaan toimintatapoja ja löytämään yhdessä ratkaisuja, joilla palokuntatoimintaan on mahdollista tulla mukaan, siinä halutaan pysyä ja sen toimintaedellytykset turvataan kaikkialla Suomessa.

Toimintaohjelma on samalla vetoomus yhteiseen tekemiseen. Sen tavoitteiden toteutuminen edellyttää valtionhallinnon, hyvinvointialueiden, pelastuslaitosten, järjestöjen, palokuntayhdistysten ja muiden kumppaneiden sitoutumista sekä kykyä tehdä asioita myös uudella tavalla. Lausunnonantajia kutsutaan arvioimaan ohjelmaa erityisesti siitä näkökulmasta, ovatko esitetyt tavoitteet ja toimenpiteet riittäviä turvaamaan vapaaehtois- ja sopimuspalokuntatoiminnan jatkuvuuden ja elinvoiman muuttuvassa toimintaympäristössä.

SPEK esittänee lausunnossaan, että 1) Palokuntien elinvoima nostetaan toimintaohjelman keskiöön, 2) Häiriötilanteiden, poikkeusolojen ja väestönsuojelun roolia on vahvistettava, 3) Oikeudelliset vastuut, työturvallisuus ja sopimusmallit on selkeytettävä valtakunnallisesti, 4) Osaamisen hallinnasta on rakennettava yhtenäinen kansallinen järjestelmä, 5) Toimintaohjelmalle on laadittava resursoitu toimeenpanosuunnitelma ja vaikuttavuusmittarit.

VTV:n Tuloksellisuustarkastus: Sopimusperusteisen palokuntatoiminnan ohjaus

VTV tarkasti Sisäministeriön sopimusperusteisen palokuntatoiminnan ohjausta, Hyvinvointialueiden sopimusperusteisen toiminnan ohjausta ja Palosuojelurahaston avustusten hallintaa.

Tarkastusraportti julkaistiin 7.10.2026. VTV kirjasi tärkeimmiksi havainnoikseen:

- Sisäministeriön painottamat ohjaustavat eivät ole olleet tehokkaita.
- Kaikki palokuntasopimukset eivät ole olleet ajan tasalla hyvinvointialueilla.
- Palosuojelurahasto on toiminut avustusten hallinnassa asianmukaisesti.

Tarkastusviraston suositukset:

- Sisäministeriön tulee osana lakisääteistä vuotuista selvitystään tuottaa monipuolisemmin tietoa sopimusperusteisten toimijoiden näkökulmasta.

- Sisäministeriön tulee vahvistaa sopimusperusteisen palokuntatoiminnan valtakunnallista ohjausta – vakinaistamalla toiminnassa käytettävä käsitteistö – arvioimalla lainsäädännön ja muun normiohjauksen riittävyyttä – asettamalla toiminnan kehittämiselle selvempiä, mitattavissa olevia tavoitteita – varmistamalla ministeriössä riittävät resurssit toiminnan ohjaukseen, koordinaatioon ja kehittämiseen.

- Hyvinvointialueiden tulee huolehtia palokuntasopimustensa ajantasaisuudesta niiden koko elinkaaren ajan.

- Hyvinvointialueiden tulee laatia suunnitelma alueen sopimusperusteisen palokuntatoiminnan toimintaedellytysten kehittämiseksi.

Tarkastuksen jälkiseuranta tehdään vuonna 2029.

Tarkastuksen raportti, VTVn kannanotto ja lausunnot löytyvät toimikunnan Teamsistä.

Pelastustoimen strategia 2027–2035

Suunnitellut strategiset teemat ovat: Pelastustoiminta, ennakoiva turvallisuustyö, varautuminen ja väestönsuojelu, vaikuttavuus, henkilöstö, osaaminen ja toimintakyky, tieto, TKI-toiminta ja teknologia. Toimialan pitkän aikavälin strategia viedään poliittiseen päätöksentekoon. Tämän kautta pyritään vaikuttavaan hyvinvointialuestrategiaan, jonka kautta saadaan impulssit pelastustoimen suunnitteluun ja ohjaukseen.

Vapaaehtois- ja sopimuspalokuntatoiminnan kehittämistyöryhmä on yhtenä strategisena asiana nostanut esille palokuntatoiminnan vetovoimaisuuden vahvistaminen. Koulutusmahdollisuuksia tulee lisätä, päivälähtövalmiuksia helpottaa, suorituskykyjä porrastaa ja hajauttaa.

Kehittämistyöryhmä korosti, että sopimuspalokuntien suorituskykyä tulee tarkastella hälytystoimintaa laajempana kokonaisuutena. Strategiassa tulisi huomioida henkilöstön saatavuus ja jatkuvuus, päivävalmiuden turvaaminen, suorituskykyjen porrastaminen ja erikoistuminen, paikallinen toimintakyky häiriö- ja poikkeusoloissa, väestönsuojelun valmiudet sekä pitkäkestoisten operaatioiden edellyttämä resilienssi. Sopimuspalokunnat tulee nähdä osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden ja kriisinsietokyvyn suorituskykyä, ei ainoastaan pelastustoiminnan henkilöstöresurssina.

Sopimuspalokunnat tulee tunnistaa pelastustoimen strategisena voimavarana, jonka vaikuttavuus ulottuu pelastustoimintaa laajemmalle. Ne vahvistavat yhteiskunnan turvallisuuskulttuuria, mahdollistavat kansalaisten osallistumisen turvallisuuden tuottamiseen, tukevat väestönsuojelua ja varautumista sekä lisäävät yhteiskunnan kriisinsietokykyä. Vaikuttavuuden arvioinnissa on huomioitava nämä kokonaisvaikutukset operatiivisen suorituskyvyn rinnalla. (Ei vain "mitä vapaaehtois- ja sopimuspalokunnat tekevät", vaan "mitä yhteiskunnallista hyötyä niiden olemassaolo tuottaa".)

Sopimuspalokunnat ovat pelastustoimelle merkittävä osaamis- ja innovaatioverkosto. Pelastustoimi luo rakenteita, joiden kautta vapaaehtoisten asiantuntemus, tutkimustoiminta, kehittämisideat ja innovaatiot voidaan liittää osaksi kansallista TKI-toimintaa ja toimialan uudistamista.

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti toimikunnan jäseniä, pelastusliittoja ja SPEKin henkilöstöä kuluneesta kuudesta vuodesta.

Puheenjohtaja päätti kokouksen 18:53.